

2.1. Масиви поверхневих вод в басейні річки Дністер

Типологія – об'єднання водних тіл (об'єктів) у той чи інший тип за подібними природними абіотичними умовами і схожістю природних біотичних умов.

Поверхневі водні об'єкти кожного району річкового басейну мають бути віднесені до однієї з категорій: річки, озера, перехідні(транзитні) води, прибережні води, штучні та істотно змінені.

На території Тернопільської області у межах басейну річки Дністер є водні тіла двох із п'яти категорій – річки та штучні або істотно змінені масиви поверхневих вод.

Водні об'єкти, незалежно від категорії відповідно до Водної рамкової Директиви Європейського Союзу, мають бути віднесені до того чи іншого типу за системою А або Б.

Типологія річок за системою А за ВРД ЄС виглядає так:

Типологія за висотою:

вище 800 м;

середні висоти: 200-800 м;

низовина: 200 м.

Типологія за водозбірною площею:

малі: 10-100 км²;

середні: 100-1000 км²;

великі: 1000-10000 км²;

дуже великі: понад 10000 км².

Геологія:

карбонатні породи;

кремнієві породи;

органічні породи.

Типологія для категорії «Озера» за системою А включає такі показники:

Висота водозбору, м:

височина: понад 800

середні висоти: від 200 до 800

низовина: менше 200

Середня глибина, м:

мілке: менше 3

середнє за глибиною: від 3 до 15

глибоке: понад 15

Площа водного дзеркала, км²:

мале: від 0,5 до 1

середнє: від 1 до 10

велике: від 10 до 100

дуже велике: понад 100

Геологічні породи:

вапнякові

силікатні

органічні

Референційні умови

Референційні умови – умови, що відображають стан навколишнього природного середовища за відсутності або мінімального антропогенного впливу.

Референційні умови, встановлені для штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, є величинами, що відповідають максимальному екологічному потенціалу. Встановлення референційних умов і встановлення меж класів екологічного стану тісно взаємопов'язані.

Для встановлення межі між відмінним і добрим екологічним станом необхідно визначити умови, в яких втручання людини мінімальне. Для встановлення межі між добрим і задовільним екологічним станом необхідно визначити умови, що відповідають незначному

антропогенному втручанню. Референційні умови і межі екологічних класів повинні бути встановлені для всіх типів поверхневих водних об'єктів і всіх значних елементів якості.

Основні принципи визначення референційних умов

1. Для кожного типу масиву поверхневих вод визначаються біологічні, гідроморфологічні, хімічні та фізико-хімічні показники, що характерні для типу і відповідають значенням екологічного стану «відмінний» цього типу масиву.

2. Типоспецифічні референційні умови визначаються:

на основі наявних референційних ділянок;

шляхом моделювання;

на основі історичних даних;

на підставі експертного висновку;

на основі наявних референційних ділянок на території інших країн для такого самого типу масиву поверхневих вод;

шляхом поєднання цих процедур.

3. Для кожного типу масиву поверхневих вод створюється список референційних ділянок.

Визначення масивів поверхневих вод

Визначення масивів поверхневих вод та масивів підземних вод є складовою аналізу характеристик району річкового басейну, здійснюється для точного опису стану поверхневих і підземних вод, ґрунтується на географічних та гідрологічних показниках, а також інформації щодо основних антропогенних впливів на кількісний та якісний стан поверхневих і підземних вод, економічному аналізі водокористування та результатах виконання програми державного моніторингу вод.

Порядок виділення масивів визначено наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 14.01.2019 №4 «Про затвердження Методики визначення масивів поверхневих та підземних вод» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 22 березня 2019 р. за N 287/33258).

Масиви поверхневих вод є поверхневими водними об'єктами або їх частинами, для яких встановлюються екологічні цілі та які використовуються для оцінки досягнення цих екологічних цілей.

До основних критеріїв, за якими визначається масив поверхневих вод належать:

екорегіон;

категорія поверхневих вод;

типологія;

географічні та гідроморфологічні відмінності;

зміна екологічного стану;

зони (території), які підлягають охороні.

Тернопільська область розташована в межах екорегіону Східні рівнини.

В рамках проекту ГЕФ «Розвиток транскордонного співробітництва і комплексного управління водними ресурсами басейну річки Дністер» в межах Тернопільської області визначено 214 масивів поверхневих вод, з яких:

- масиви поверхневих вод категорії «річки» – 126 МПВ;

- штучні масиви поверхневих вод – 12 ШМПВ;

- кандидати в істотно змінені масиви поверхневих вод – 76 кІЗМПВ.